การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาตามหลักปาฏิหาริยธรรมเทศนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม

THE DEVELOPMENT OF A LEARNING MANAGEMENT MODEL FOR BUDDHIST SUBJECTS ACCORDING TO THE PRINCIPLE OF MIRACLES PREACHING FOR HIGH SCHOOL STUDENTS IN SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE NAKHON PHANOM

[1]พระปลัดยี่แก้ว ธมฺมจาโร (สมงาม), [2]วิทยา ทองดี และ [3]สมควร นามสีฐาน

[1]Phrapalad Yikeaw Dhammajaro (Somngam), [2]Wittaya Thongdee and [3]Somkhuan Namseethan

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

[1]Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

[1]yikaew359somngam@gmail.com

Received: August 15, 2024; **Revised**: November 6, 2024; **Accepted**: December 28,2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม (2) เพื่อพัฒนารูปแบบ (3) เพื่อนำรูปแบบไปใช้ และ (4) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบ ผลการวิจัย พบว่า 1. ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นที่มีต่อปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมมีอยู่ในระดับ

[1] นิสิต, หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

[2] รองศาสตราจารย์, ดร., สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

[3] อาจารย์, ดร., สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

ปานกลาง แนวทางในการพัฒนารูปแบบ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาตามหลักปาฏิหาริยธรรมเทศนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ที่เหมาะสมโดยใช้วิธีสอนดังนี้ 1.อิทธิปาฏิหาริย์ 2. วิธีอาเทสนาปาฏิหาริย์ 3. วิธีอนุสาสนิปาฏิหาริย์ 2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาตามหลักปาฏิหาริยธรรมเทศนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม โดยมีองค์ประกอบดังนี้ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) กระบวนการ (4) สาระการเรียนรู้ (5) การวัดและประเมินผล และ (6) การนำไปใช้ คุณภาพของรูปแบบอยู่ในระดับมาก และ คู่มือการใช้รูปแบบโดยมีองค์ประกอบดังนี้ (1) บทนำ (2) เงื่อนไขในการจัดการเรียนรู้ (3) รายละเอียดการจัดการเรียนรู้ และ (4) เครื่องมือที่ใช้วัดผลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คุณภาพของคู่มือการใช้รูปแบบอยู่ในระดับมาก 3. พบว่า (1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 68.05 และ (3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบอยู่ในระดับมาก 4. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนา, รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา, ปาฏิหาริยธรรมเทศนา

Abstract

The objectives of the research are (1) to study the problems and guidelines for A learning management model for Buddhist subjects according to the principle of miracles preaching for high school students in schools under the secondary educational service area office Nakhon Phanom, (2) to develop the model, (3) to implement the model, and (4) to examine the effectiveness of the model. The research results were as follows: 1. The result of the first phase found that the opinions towards the problems and needs of the model was overall at a moderate level. The guideline for developing the model found that the Buddhist subjects according to the principle of miracles preaching for high school students in schools under the secondary educational service area office Nakhon Phanom region indicated that the Buddhist Subjects According to The Principle of Miracles Preaching in the learning process as follows: step 1: having right thought and good conscious mind, step 2: Studying the conditions for knowledge and morality, step 3 implementing the process to practice in accordance with protecting

society and step 4: carefully examining and developing. 2. The finding of the second phase revealed that the creative learning management model for Buddhist subjects according to the principle of miracles preaching for high school students in schools under the secondary educational service area office Nakhon Phanom, should consist: (1) principle, (2) objective, (3) process, (4) learning content, (5) measurement and evaluation and (6) application. The quality of the model was at the highest level and the manual for the model were as follows: (1) an introduction, (2) guidelines for learning model, (3) Learning management details, and (4) tools used to measuring learning activities. The quality of the model manual was at the high level. 3. The result of the third phase found that (1) the efficiency of model (E_1/E_2) was equal to 89.71/88.29 (2) Students' learning achievement after studying was significantly higher academic achievement than before studying at the .01 level. (3) Effectiveness Index (E.I.) was equal to 68.05 (4) Students' satisfaction toward the learning model was at a high level. 4. The result of the fourth phase indicated that the Model was overall at a high level at all aspects.

Keywords : The Development of A Learning Management Model Buddhist Subjects, The Principle of Miracles Preaching

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยผ่านการถ่ายทอดความรู้ การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม ให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษา จึงเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับ ผู้เรียนโดยการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ผ่านการสอนที่มีประสิทธิภาพ การสอนเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ คือต้องใช้ทั้งความรู้ด้านการศึกษาหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ของมนุษย์ซึ่งจะต้องมีการเรียนและฝึกฝนในสถานบัน การศึกษาที่เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการเรียนการสอน และที่เป็นศิลป์ หรือเป็นศิลปะเพราะการสอนต้องใช้ ทักษะด้านการสื่อสาร ทางวาจาและภาษาร่างกายและใช้จิตวิทยาในการดึงดูดความสนใจของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันไปตามพื้นฐานความรู้ และอุปนิสัยใจคอ อันเกิดจากสภาพแวดล้อมของการเลี้ยงดูและปลูกฝังตั้งแต่ยังเล็กๆ ดังนั้นผู้สอนต้องมีหลักจิตวิทยา

ผสมผสานกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้และวิธีการต่าง ๆ ตามประสบการณ์และความสามารถของผู้สอนแต่ละคน ซึ่งนานวันเข้าก็จะกลายมาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลหรือเป็นรูปแบบเฉพาะตัวของผู้สอนแต่ละคนนั่นเอง ดังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช (2560) มาตรา 257 กล่าวถึงด้านการศึกษาให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้ได้มีจิตวิญญาณของความเป็นครูมีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอนรวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู เมื่อพิจารณาประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สาระความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครูผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ ราชกิจจานุเบกษา (2560) หมวด 1 ผู้ประกอบวิชาชีพครูข้อที่ 6 ความว่า การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน พบว่า สาระความรู้ ของครูจะต้องมี เช่น หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการ เรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ทฤษฎีและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และแก้ปัญหาได้ และสมรรถนะที่จะต้องมี เช่น สามารถจัดทำแผนการ จัดการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง สามารถสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาซึ่งเป็นรายวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้การดำรงชีวิตอยู่ในสังคม และการอยู่ร่วมกับบุคคล อื่นได้อย่างมีความสุข ตลอดจนสามารถนาเอาความรู้ความเข้าใจนั้นไปปรับใช้ให้เข้ากับสภาพสังคมที่แปรเปลี่ยนได้อย่างเหมาะสม สมดุล และยั่งยืน จุดมุ่งหมายสำคัญของรายวิชาสังคมศึกษาโดยส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการคิด ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหาที่ใช้ในการดำเนินชีวิตของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในการสร้างพลเมืองดีของประเทศอันเป็นรากฐานของพลโลกต่อไป ดังนั้น การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา หรือสาระการเรียนรู้สังคมสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงต้องใช้วิธีการเรียนรู้ที่จะช่วยสร้าง เสริมเติมเต็มประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ใช้สติปัญญา ความรู้ความคิด ความสามารถทักษะ ค่านิยมและ 4 เจตคติที่ดี ตลอดจนต้องจัดให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ของตนเอง พัฒนาและขยายความคิดของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน หรือการจัดการศึกษานั้นก็เพื่อพัฒนาคนให้งอกงามเต็มศักยภาพทั้งด้านร่างกายอารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าสามารถพึ่งพาตนเอง สร้างสรรค์ชุมชน สังคม และประเทศชาติ มีความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานของความคิด มีทักษะความสามารถที่จะดำเนินชีวิตอย่างสง่างาม ซึ่งการที่จะดำเนินการให้

บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาได้ ผู้เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสำคัญกับทุกองค์ประกอบ ได้แก่ ผู้เรียน ผู้สอน วิธีสอน สื่อ ฯลฯ จุดมุ่งหมายสำคัญของรายวิชาพระพุทธศาสนา โดยส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีทักษะต่างๆ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการคิด ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหาที่ใช้ในการดำเนินชีวิตของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในการสร้างพลเมืองดีของประเทศ อันเป็นรากฐานของพลโลกต่อไป (วิภาพรรณ พินลา, 2560) แต่การจัดการเรียนการสอนพุทธศาสนาในที่ผ่านมาก็ยังพบว่าไม่เป็นที่น่าพอใจเท่าที่ควร เห็นได้จากผลจากการทดสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของ สทศ. ของคะแนนโอเน็ต (O-NET) วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2565 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.), ออนไลน์) คะแนนเฉลี่ยการทดสอบเท่ากับ 33.00 ซึ่งผลคะแนนมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานซึ่งผลคะแนนมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน เมื่อพิจารณาคะแนนรายสาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าอาจเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น การจัดการเรียนการสอนยังไม่สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชา กิจกรรมการเรียนรู้ยังคงมุ่งเน้นในการศึกษาเนื้อหา ทำแบบฝึกหัด และฟังการบรรยาย ซึ่งขาดการเน้นให้นักเรียนได้พัฒนาการคิดวิเคราะห์ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การสอนส่วนใหญ่จะเน้นที่ความรู้ ความจำมากกว่าการคิดแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการและขาดการบูรณาการกับความรู้ต่างๆ ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาได้โดยการปรับเปลี่ยนเทคนิควิธีการสอน เพื่อให้นักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วม โดยการสร้างความสนใจให้กับนักเรียน กระตุ้นให้นักเรียนสร้าง คำถาม กำหนดประเด็นให้นักเรียนได้ศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้สำรวจและค้นหาทำความเข้าใจใน ประเด็นที่สนใจ เนื่องจากวิชาสังคมศึกษา สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรมเป็นวิชาที่มีเนื้อหามาก

การบูรณาการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโดยนำเอาหลักพุทธวิธีการสอนมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการคิดที่แยบคาย โดยใช้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาฝึกฝนจนเกิดเป็นทักษะในการเรียนรู้ เกิดวิธีการคิดที่มีหลักวิธีการที่ผู้สอนสามารถเห็นได้ง่ายและเกิดการนำไปปฏิบัติได้อย่างชัดเจน โดยหลักทางการคิดทางพระพุทธศาสนานั้นยึดหลักตามหลักอริยสัจ 4 เป็นแนวทางปฏิบัติในการสอน เป็นการสอนให้เห็นซึ่งความเป็นจริงของชีวิตและเป็นประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี แต่การที่ผู้สอนจะสามารถอธิบายให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิดอย่างบูรณาการให้เกิดเป็นแนวคิดสร้างสรรค์ได้นั้นจำเป็นต้องมีความสามารถและวิธีการสอนให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนได้มากที่สุด ดังนั้นการประยุกต์ใช้หลักพุทธวิธีการสอนที่ใช้ในการบูรณาการการเรียนการสอนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เกิดวิธีการค้นพบปัญหาใหม่ ๆ วิธีการแก้ปัญหาใหม่ ๆ และการสร้างนวัตกรรมใหม่ ภายใต้กระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์จากแนวพุทธวิธีการสอน

จากการศึกษาสภาพปัญหา ความสำคัญ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาตามหลักปาฏิหาริยธรรมเทศนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม จะช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนในวิชา และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาตามหลักปาฏิหาริยธรรมเทศนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม
3. เพื่อศึกษาผลการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาตามหลักปาฏิหาริยธรรมเทศนา ไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม
4. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาตามหลักปาฏิหาริยธรรมเทศนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาตามหลักปาฏิหาริยธรรมเทศนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา (R&D) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 113 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 รูป/คน ระยะที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 รูป/คน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/คน ระยะที่ 3 กลุ่มทดลอง จำนวน 35 รูป/คน และระยะที่ 4 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาตามหลักปาฏิหาริยธรรมเทศนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที และการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาตามหลักปาฏิหาริยธรรมเทศนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นที่มีต่อปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมมีอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางในการพัฒนารูปแบบ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาตามหลักปาฏิหาริยธรรมเทศนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ที่เหมาะสมโดยใช้วิธีสอนดังนี้ 1.อิทธิปาฏิหาริย์ 2. วิธีอาเทสนาปาฏิหาริย์ 3. วิธีอนุสาสนิปาฏิหาริย์

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาตามหลักปาฏิหาริยธรรมเทศนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม โดยมีองค์ประกอบดังนี้ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) กระบวนการ (4) สาระการเรียนรู้ (5) การวัดและประเมินผล และ (6) การนำไปใช้ คุณภาพของรูปแบบอยู่ในระดับมาก และ คู่มือการใช้รูปแบบโดยมีองค์ประกอบดังนี้ (1) บทนำ (2) เงื่อนไขในการจัดการเรียนรู้ (3) รายละเอียดการ

จัดการเรียนรู้ และ (4) เครื่องมือที่ใช้วัดผลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คุณภาพของคู่มือการใช้รูปแบบอยู่ในระดับมาก

3. (1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 68.05 และ (3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบอยู่ในระดับมาก

4. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาตามหลักปาฏิหาริยธรรมเทศนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นที่มีต่อปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมมีอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางในการพัฒนารูปแบบ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาตามหลักปาฏิหาริยธรรมเทศนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ที่เหมาะสมโดยใช้วิธีสอนดังนี้ 1.อิทธิปาฏิหาริย์ 2. วิธีอาเทสนาปาฏิหาริย์ 3. วิธีอนุสาสนิปาฏิหาริย์ อาจเป็นเพราะการบูรณาการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนา และวัฒนธรรมโดยนำเอาหลักพุทธวิธีการสอนมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการคิดที่แยบคายโดยใช้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาฝึกฝนจนเกิดเป็นทักษะในการเรียนรู้ ทำให้เกิดวิธีการคิดที่มีหลักวิธีการที่ครูสามารถเห็นได้ง่ายและเกิดการนำไปปฏิบัติได้อย่างชัดเจน โดยหลักทางการคิดทางพระพุทธศาสนานั้นยึดหลักตามหลักอริยสัจ 4 เป็นแนวทางปฏิบัติในการสอน เป็นการสอนให้เห็นซึ่งความเป็นจริงของชีวิตและเป็นประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี แต่การที่ผู้สอนจะสามารถอธิบายให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิดอย่างบูรณาการให้เกิดเป็นแนวคิดสร้างสรรค์ได้นั้น จำเป็นต้องมีความสามารถและวิธีการสอนให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนได้มากที่สุด ดังนั้นการประยุกต์ใช้หลักพุทธวิธีการสอนที่ใช้ในการบูรณาการการเรียนการสอนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เกิดวิธีการค้นพบปัญหาใหม่ ๆ วิธีการแก้ปัญหาใหม่ ๆ และการสร้างนวัตกรรมใหม่ ภายใต้กระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์จากแนวพุทธวิธีการสอน

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาตามหลักปาฏิหาริยธรรม เทศนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษานครพนม โดยมีองค์ประกอบดังนี้ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) กระบวนการ (4) สาระการเรียนรู้ (5) การวัดและประเมินผล และ (6) การนำไปใช้ คุณภาพของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด และ คู่มือการใช้รูปแบบโดยมีองค์ประกอบดังนี้ (1) บทนำ (2) เงื่อนไขในการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ (3) รายละเอียดการจัดการเรียนรู้ และ (4) เครื่องมือที่ใช้วัดผลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คุณภาพของคู่มือการใช้รูปแบบอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาตามหลักปาฏิหาริยธรรมเทศนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องเป็นไปตามกรอบความคิดทางด้านหลักการ วิธีการดำเนินงาน และเกณฑ์ต่าง ๆ ของระบบที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบว่าจะประกอบด้วยอะไร จำนวนเท่าใด มีโครงสร้างและความสัมพันธ์กันอย่างไร ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ ที่กำลังศึกษา ซึ่งจะออกแบบตามแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และหลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบนั้น ๆ เป็นหลักในการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาตามหลักปาฏิหาริยธรรมเทศนา เป็นรูปแบบการสอนให้ผู้อื่นได้รู้ได้เห็นสภาพชีวิตตามความเป็นจริง สอนให้รู้จักนึกคิด ให้รู้จักสนใจสิ่งอันควรสนใจให้ละสิ่งควรละ บำเพ็ญสิ่งควรบำเพ็ญ พระพุทธเจ้าทรงโปรดรูปแบบอนุสาสนีปาฏิหาริย์มากที่สุดเพราะพระองค์ทรงพิจารณารู้จักจริต ภูมิปัญญาและภูมิหลังของผู้ฟัง และเกิดผลที่ยั่งยืน จึงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการนำสาระการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อกันนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ทักษะ ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นแบบองค์รวม เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่มีคุณค่าและความหมาย ความหมาย และมีความสำคัญต่อชีวิตนักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์สูงสุดได้จริงในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระรุ่งโรจน์ กาวิลาวรรณ เชษฐภูมิ วรรณไพศาล และจารุณี ทิพยมณฑล (2562) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาคู่มือการสอนพระพุทธศาสนาโดยใช้ พุทธวิธีการสอนในการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนพระปริยัติธรรม ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. ผลประสิทธิภาพของหน่วยการเรียนรู้ พบว่า ประสิทธิภาพของหน่วยการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 90.91/87.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียนโดยคู่มือการสอนพระพุทธศาสนา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนแบบปกติ โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน พบว่านักเรียน

กลุ่มทดลองมีความคิดเห็นที่มีต่อการ เรียนรู้โดยการใช้คู่มือการสอนแบบพุทธวิธีการสอนภาพรวมอยู่ที่ระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57)

3. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาตามหลักปาฏิหาริยธรรมเทศนา ไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม พบว่า (1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 68.05 และ (3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาตามหลักปาฏิหาริยธรรมเทศนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม นั้นต้องมี องค์ประกอบสำคัญ 5 ด้านด้วยกัน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการวัดและประเมินผล จึงจะทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยที่ผู้สอนใช้กระบวนการตามพุทธวิธีการสอน ผู้เรียนจะได้รับการฝึกฝนประสบการณ์นำไปสู่การปฏิบัติจนประจักษ์จริง สามารถดำรงตนอยู่บนหลักธรรม ความเป็นเหตุ ความเป็นผล รู้จักวินิจฉัยไตร่ตรอง ตรวจสอบ คิดสร้างสรรค์ และรู้แจ้งตามความเป็นจริง เท่าทันกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกและชีวิต จึงทำให้คะแนนเฉลี่ยการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาตามหลักปาฏิหาริยธรรมเทศนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม สูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดราชันย์ ขวัญเมือง, ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และ ไสว ฟักขาว (2564) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการศึกษาวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา มี 4 องค์ประกอบ 1) หลักการสำคัญของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ขั้นตอนจัดกิจกรรม มี 4 ขั้น ประกอบด้วย (1) สร้างกัลยาณมิตร (2) นำหลักพุทธธรรมมาแก้ปัญหา โดยใช้หลัก RPUT ซึ่ง R คือ คิดถูกวิธี (Right Thinking) P คือคิดเป็นขั้นตอน (Process Thinking) U คือคิดเป็นประโยชน์ (Useful Thinking) T คือ การคิด (Thinking) (3) นำเสนอและสะท้อนความคิด (4) สรุปแนวคิดที่ได้ และ 4) วัดและประเมินผล 2. ประสิทธิผลของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น พบว่า 1) ความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) พฤติกรรมกลุ่มในภาพรวมและรายกลุ่มอยู่ในระดับดีมาก และ 4) ความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก

4. ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาตามหลักปาฏิหาริยธรรมเทศนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนมพบว่า รูปแบบมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การทดลองใช้และปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาตามหลักปาฏิหาริยธรรมเทศนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม โดยภาพรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อพบว่า ทุกด้านและทุกข้อมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาตามหลักปาฏิหาริยธรรมเทศนา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ได้ฝึกฝนและลงมือ ปฏิบัติในสภาพจริง นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ต่อยอดความคิดผลิตเป็นผลงานหรือชิ้นงานได้ด้วยตนเอง อีกทั้งนักเรียนยังสามารถนำความรู้ และนำสมรรถนะ สาระประวัติศาตร์ที่ได้จากการเรียนรู้ในสาระประวัติศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ที่เป็นดังนี้เพราะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับเพียเจต์ (Piaget อ้างถึงใน บุปผชาติ ทัฬหิกรณ์, 2552) กล่าวว่าหลักการสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และความสำคัญของความรู้เดิมเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ และสอดคล้องกับ พระครูสุนทรธรรมากร สุจิตฺโต (2566) ที่เสนอบทความวิชาการเรื่อง ปาฏิหาริย์ 3 : นวัตกรรมสื่อการสอนพุทธธรรม มีแนวทางสำคัญ คือ พระพุทธเจ้าทรงสอนให้ตระหนักถึงคุณค่าของการเรียนรู้โดยผ่านการปฏิบัติ การสนทนา โดยผ่านสื่อธรรมชาติ สอนให้เข้าใจง่าย ชวนให้ผู้เรียนใคร่อยากเรียนรู้ และปฏิบัติตามด้วยตนเอง การเรียนรู้นี้ คือ นวัตกรรมการสอนที่เป็นเลิศของพระพุทธเจ้า ซึ่งนวัตกรรมการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 มี 5 ประเภท คือ 1) นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร 2) นวัตกรรมการเรียนการสอน 3) นวัตกรรมสื่อการสอน 4) นวัตกรรมการประเมินผล 5) นวัตกรรมการบริหารจัดการ นวัตกรรมการใช้สื่อเพื่อเข้าถึงพุทธธรรมต้องเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อหา การใช้สื่อการสอนจะยึดตามหลักปาฏิหาริย์ 3 คือ 1) อิทธิปาฏิหาริย์ คือ การแสดงฤทธิ์ได้เป็นอัศจรรย์ เพื่อให้เขาเข้าใจธรรมะเปรียบได้กับสื่อเสมือนหรือสื่อสามมิติ และโฮโรแกรมในปัจจุบัน 2) อาเทศนาปาฏิหาริย์ คือ การทายใจ รอบรู้กระบวนของจิต บอกสภาพของจิต ความคิด อุปนิสัยได้ถูกต้อง 3) อนุสาสนีปาฏิหาริย์ คือ สื่อบุคคล เพราะบุคคลเป็นเหตุแห่งศรัทธาจากบุคคลอื่นได้ สอดคล้องกับพระปลัดสิทธิเดช สีลเตโช (2565) ได้ศึกษาวิจัยการบูรณาการพุทธวิธีการสอนในโรงเรียนวิถีพุทธผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนวิถีพุทธได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นกรอบการพัฒนาตาม

หลักไตรสิกขาซึ่งเป็นการฝึกหัดอบรมผ่านกิจกรรมที่ส่งเสริมการกินอยู่ดูและฟังโดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ลักษณะ“สอนให้รู้ทำให้ดูอยู่ให้เห็น”. 2) พุทธวิธีการสอนของพระพุทธเจ้าที่เกี่ยวกับตัวผู้เรียนรู้คำนึงถึงและสอนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคลปรับวิธีสอนผ่อนให้เหมาะกับบุคคลในการสอนนั้นการเริ่มต้นที่ดีมีส่วนช่วยให้การสอนสำเร็จผลดีเป็นอย่างมากอย่างน้อยก็เป็นเครื่องดึงความสนใจและนำเข้าสู่เนื้อหามุ่งให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่สอนเป็นสำคัญ 3) การบูรณาการพุทธวิธีการสอนร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนวิถีพุทธทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านกายภาพ (2) ด้านการจัดเรียนการสอน (3) ด้านพฤติกรรมครูและนักเรียน (4) ด้านการส่งเสริมวิถีพุทธ และ (5) ด้านกิจกรรมประจำวันพระและ 4) องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยคือรูปแบบวิถีแห่งการเปลี่ยนแปลงเรียกว่า“SCN Model” หมายถึงการสอนโดยบูรณาการหลักธรรมและวิธีการสอนของพระพุทธเจ้าผ่านกิจกรรม 5 ด้านของโรงเรียนวิถีพุทธเพื่อพัฒนาให้ครูมีคุณลักษณะที่ดีตามหลักคาสอนในพระพุทธศาสนาพร้อมจะพัฒนานักเรียนให้เกิดความรู้เป็นคนดีคนเก่งมีความสุขใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาตามหลักปาฏิหาริยธรรมเทศนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพราะกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาตามหลักปาฏิหาริยธรรมเทศนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนมโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เนื้อหาในแต่ละเรื่อง โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ ตามความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 ขั้น โดยเริ่มจากขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 ฝึกฝนเรียนรู้ ขั้นที่ 4 นำไปใช้ และขั้นที่ 5 สรุป

โดยนำเอาหลักปาฏิหาริยธรรมเทศนา มาใช้ในขั้นการจัดการเรียนรู้ใน เรื่อง พุทธประวัติพระสาวก ศาสนิกชนตัวอย่างและชาดก ดังนี้ 1) เรื่อง พุทธประวัติและชาดก โดยยกเอาตัวอย่างแบบอิทธิปาฏิหาริย์ 2) เรื่อง ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา โดยยกเอาตัวอย่างแบบอาเทสนาปาฏิหาริย์ (ดักใจ,เดาใจผู้ฟัง,คาดคะเน, ประเมิน) และ3) เรื่อง ศาสนิกชนตัวอย่าง โดยยกเอาตัวอย่างแบบอนุสาสนีปาฏิหาริย์

เอกสารอ้างอิง

บุปผชาติ ทัฬหิกรณ์. (2552). *การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน.* กรุงเทพมหานคร: สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

พระครูสุนทรธรรมากร สุจิตฺโต. (2566). ปาฏิหาริย์ 3 : นวัตกรรมสื่อการสอนพุทธธรรม, *วารสาร มจร บาฬีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์,* 9(3), (กันยายน – ธันวาคม), 251-262.

พระปลัดสิทธิเดช สีลเตโช. (2565). *การบูรณาการพุทธวิธีการสอนในโรงเรียนวิถีพุทธ*, *วารสาร มจร บาฬีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์*, 8(3) (กันยายน – ธันวาคม) : 219-231.พระปลัด

ราชันย์ ขวัญเมือง ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และ ไสว ฟักขาว. (2564). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย, *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร,* 9(4) (มิถุนายน), 1627-1640.

พระรุ่งโรจน์ กาวิลาวรรณ เชษฐภูมิ วรรณไพศาล และจารุณี ทิพยมณฑล. (2562). *การพัฒนาคู่มือการสอนพระพุทธศาสนาโดยใช้ พุทธวิธีการสอนในการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนพระปริยัติธรรม,* วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 7(4), (กรกฎาคม-สิงหาคม), 981-994.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, หน้า 1 - 94.

วิภาพรรณ พินลา. (2560). *แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสาหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21,* วารสารปาริชาต, 30(1), (มกราคม-มิถุนายม), 16.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.), [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://www.niets.or.th